Voorstel aan Gemeenteraad

Registratienummer: 2871472

Onderwerp
Omgevingswet: gevolgen welstandsbeleid

Voorstel / Beslispunten
1. vast te stellen de Verordening Adviescommissie Omgevingskwaliteit Sittard-Geleen;
2. te bepalen dat beslispunt 1 in werking treedt op het moment dat de Wet van 23 maart 2016, houdende regels over het beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving (Omgevingswet) in werking treedt;
3. vast te stellen het Handboek 'Sneltoetscriteria Kleine bouwinitiatieven';
4. in te trekken het Handboek Kleine bouwinitiatieven (2021);
5. te bepalen dat de beslispunten 3 en 4 in werking treden een dag na bekendmaking.

Samenvatting / openbare besluitenlijst
De invoering van de Omgevingswet (hierna: Ow) heeft tot gevolg dat de wettelijke grondslag inzake de welstandsadvisering komt te vervallen. Het gaat dan om de beleidsregel 'sneltoets criteria/ambtelijk mandaat (bevoegdheid B&W) en de verordening inzake de ARK (bevoegdheid raad) Hierin moet opnieuw worden voorzien. Daarnaast is een herziening van het Handboek Kleine bouwinitiatieven wenselijk.

Burgemeester mr. J.Th.C.M. Verheijen Y. Salvino-Meijer	Gemeentesecretaris J.A.M. Heesen

Toelichting voorstel

De invoering van de Omgevingswet (hierna: Ow) heeft tot gevolg dat de wettelijke grondslag inzake welstandsadvies komt te vervallen. Het gaat voor uw raad de verordening inzake de ARK (bevoegdheid raad) Hierin moet opnieuw worden voorzien. Daarnaast is een herziening van het Handboek Kleine bouwinitiatieven wenselijk. Uiteraard worden de gerelateerde regelingen die de bevoegdheid zijn van B&W ook vervangen. Denk daarbij aan de beleidsregel inzake de zogeheten 'sneltoetstcriteria'/ambtelijk mandaat.

De huidige Nota Ruimtelijke Kwaliteit met de welstandregels met bijlagen (handboeken met welstandscriteria in ambtelijk mandaat) gaat onderdeel uit van het omgevingsplan van rechtswege als beleidsregel voor het uiterlijk van bouwwerken. Dat geldt ook voor de beeldkwaliteitsplannen (artikel 4.19 Ow).[1]

1. Van ARK naar AOK

De Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit van de gemeente Sittard-Geleen (hierna: ARK) is een onafhankelijke adviescommissie van burgemeester en wethouders (hierna: B&W). Haar hoofdtaak is het adviseren van B&W inzake monumenten en welstand. Daarnaast kan B&W de ARK ook om advies vragen over grootschalige ruimtelijke ontwikkelingen. De ARK houdt met invoering van de Omgevingswet (hierna: Ow) op te bestaan.

Op grond van de Ow dient de gemeente een nieuwe adviescommissie in te stellen, de Adviescommissie Omgevingskwaliteit (AOK). Alleen het uitbrengen van advies met betrekking tot rijksmonumenten (uitgezonderd archeologische rijksmonumenten) is wettelijk verplicht. Voor de overige onderwerpen bepaalt de raad of B&W dit. Het voorstel is om -net zoals bij andere zaken in het kader van de Ow- de overgang beleidsneutraal te laten verlopen. Dit betekent dat na het instellen van een nieuwe adviescommissie deze over dezelfde onderwerpen advies blijft uitbrengen. Het betreft dus een technische juridische vaststelling van de AOK. Zodra duidelijk wordt hoe de Ow in de praktijk gaat werken, kan met de raad worden bekeken of het bestaande kader aanpassing nodig heeft.

Op de huidige ARK zijn de volgende vier regelingen (deels) van toepassing:

1. Verordening Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit 2012[2];
2. Erfgoedverordening Sittard-Geleen 2012[3];
3. Reglement van Orde op de Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit 2012[4], en;
4. Verordening vergoeding voor commissieleden en voorzitter van de ARK 2013[5].

Door invoering van de Ow komen de regelingen 1, 3 en 4 geheel te vervallen. Regeling 2 gaat onderdeel uitmaken van het Omgevingsplan. De opgenomen bepalingen inzake de ARK komen na invoering van de Ow eveneens te vervallen. Om geen misverstand te laten bestaan over hun status is in de verordening een bepaling opgenomen welke regelingen (deels) worden ingetrokken.

Voor het opstellen van een nieuwe verordening tot instellen van de AOK en haar taken is gebruik gemaakt van de modelverordening van de VNG. Deze is aangepast op basis van de huidige praktijk in Sittard-Geleen. Onder deze verordening is tevens een toelichting op de artikelen opgenomen.

---

[1] https://vng.nl/sites/default/files/2020-02/200217-handreiking-adviesstelsel.pdf blz. 24.
[2] https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR229454/3
[3] https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR229157/1
[4] https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR229158/3#d2298187e653
[5] https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR297173/1#d2244671e98

Voor de huidige commissie zijn zoals hierboven geschetst vier verschillende regelingen (deels) van toepassing. Dat komt de overzichtelijkheid niet ten goede. Om die reden is gekozen om voor de nieuwe situatie zaken zoveel mogelijk vast te leggen in één verordening. Alleen als het te gedetailleerd is, zijn deze opgenomen in bijlage 1 bij de verordening als werkinstructie. In de verordening is ook de link naar dienstverlening (bewaken termijnen, helderheid adviezen) en procesverbetering (inbedding omgevingsoverleg: omgevingstafel/intake, stroomlijnen werkwijze afgeven advies) geborgd. Dit in de vorm van het takenpakket van het secretariaat van de AOK.

De huidige commissieleden vormen voor een beperkte periode van drie maanden na de invoering van de Ow ook de nieuwe commissie. Dit om de overgang van de huidige naar de nieuwe situatie soepel te laten verlopen. De werving van nieuwe commissieleden is in voorbereiding. Inzake de benoeming van de nieuwe leden volgt een afzonderlijk raadsvoorstel.

Voor het overige verwijzen wij kortheidshalve naar bijlage 1 bij dit voorstel.

2. *Van 'Handboek Kleine bouwinitiatieven' naar 'Sneltoetscriteria Kleine bouwinitiatieven'*
Uit oogpunt van dienstverlening en gemak voor de klant zijn de welstandsregels voor de kleine bouwinitiatieven verder vereenvoudigd. Tevens wordt hier ingespeeld op een belangrijk doel van de Ow: snellere en betere besluiten. Processen rondom vergunningverlening dienen "Omgevingswetproof" te zijn.

De Ow bepaalt een (verkorte) standaardafwikkeling van 8 weken voor omgevingsvergunningen en meer eenvoud en gemak voor de klant. Dienstverlening wordt verbeterd door het gebruik van serviceformules:

- Voor complexere initiatieven ("ontwerpservice") wordt het Omgevingsoverleg (vooroverleg met Intake- en Omgevingstafel) steeds belangrijker. Ook de AOK schuift aan bij de Omgevingstafel zodat integraal bekeken kan worden hoe wenselijke initiatieven ook haalbaar kunnen worden gemaakt.
- Voor de veel voorkomende, vaak enkelvoudige, kleine bouwinitiatieven in en om het huis (dakkapel erfafscheiding, erker, bijgebouw etc.) gaan vergunningaanvragen simpel en snel via ambtelijk mandaat ("snelservice").

Om dit doel te bereiken is het Handboek "kleine bouwinitiatieven" geëvalueerd. Dat heeft geresulteerd in het voorliggende voorstel 'Sneltoetscriteria kleine bouwinitiatieven'. Hiermee wordt het betreffende onderdeel verruimd, vereenvoudigd en compacter gemaakt. Het gaat dan om het aanpassen van de voorwaarden waaraan een bouwinitiatief moet voldoen om voor deze toets in aanmerking te komen.
In bijlage 2 Handboek Sneltoetscriteria Kleine bouwinitiatieven is een 'was-/wordt'-tabel opgenomen, zodat kan worden vergeleken. Het huidige Handboek kleine bouwinitiatieven kan worden ingetrokken. Beide voorstellen (intrekken en vaststellen) betreffen een raadsbevoegdheid.

Bij het aanpassen van dit onderdeel van het welstandsbeleid is voorgesorteerd op invoering van de Ow. Invoering van de 'Sneltoetscriteria Kleine bouwinitiatieven' is echter niet afhankelijk van de invoering van de Ow. Daarom is het voorstel om het gewijzigde beleid zo snel mogelijk na vaststelling in werking te laten treden.

3. Ambtelijke welstandstoets
Het Besluit omgevingsrecht wordt bij invoering van de Ow ingetrokken. Daarmee vervalt de grondslag voor de Beleidsregel van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente

Sittard-Geleen houdende regels omtrent de invulling van artikel 6.2 Besluit omgevingsrecht (hierna: Beleidsregel sneltoetscriteria)[6].

De werkwijze staat afwisselend bekend als 'afdoen op basis van de sneltoetscriteria' en 'afdoen onder ambtelijk mandaat'. Afdoen onder ambtelijk mandaat vind plaats onder verantwoordelijkheid van B&W. Vandaar ook de term 'ambtelijk mandaat'. In tegenstelling tot wat wel wordt aangenomen, heeft de ARK in de uitvoering geen rol en geen verantwoordelijkheid.

Op basis van de Beleidsregel sneltoetscriteria worden aanvragen in ambtelijk mandaat afgedaan als deze voldoen aan de criteria opgenomen in de betreffende Handboeken. Deze handboeken zijn onderdeel van de Nota Ruimtelijke Kwaliteit. De betreffende plannen gaan dus niet ter advies naar de ARK. Deze wijze van afhandelen verkort voor kleine en standaard (bouw-)plannen de afhandeltermijn behoorlijk. Daarom is het voorstel om aan deze constructie vast te houden. Dit past ook bij de eerder aangeven wens van het college in het kader van meer ambtelijke advisering.

Voor de opzet van de nieuwe 'beleidsregel ambtelijke welstandstoets' is aansluiting gezocht bij de bestaande regeling. Zoals al aangegeven, is in deze gekozen voor een zoveel als mogelijk neutrale overgang (zie ook hierboven).

Ook voor de nieuwe beleidsregel geldt dat het afdoen onder ambtelijk mandaat wordt gedaan onder verantwoordelijkheid van B&W. Er is geen adviescommissie bij betrokken. Voor het overige verwijzen wij kortheidshalve naar bijlage A.

Financiën

inzake de werkwijze van de AOK is de insteek de volgende:

a. de AOK als complete commissie adviseert over de grote ruimtelijke ontwikkelingen en complexe plannen;
b. een gemandateerd lid/ leden van de AOK adviseert over alle andere plannen;
c. een gemandateerd lid van de AOK neemt deel aan de omgevingstafel en aan andere overleggen waar dat gewenst is.

Met plannen wordt bedoeld: initiatieven en/of aanvragen. Zoals hierboven onder "2. Ambtelijke welstandstoets" aangegeven gaat het hier niet om de plannen waar sprake is van de ambtelijke welstandstoets.

De verwachting is dat de kosten van de vergoeding leden AOK ten opzichte van de ARK daardoor niet ingrijpend zal wijzigen.

Voor wat betreft het secretariaat van de AOK, ten opzichte van de ARK nu, zal een verandering van de werkwijze en samenstelling naar verwachting wel noodzakelijk zijn. Dat heeft meerdere oorzaken:

1. zoals bekend, verkort en versnelt de Omgevingswet voor het merendeel van de aanvragen de procedure tot acht weken. Daarnaast wordt ingezet op het omgevingsoverleg (omgevingstafels, andere vormen van vooroverleg). Dat vraagt om aanpassing van de werkwijze van het secretariaat;
2. termijnen zijn strak. Dat heeft consequenties. Nu worden vaak incomplete en/of onduidelijke plannen toch in behandeling genomen. Dat kan niet meer. Het secretariaat zal als een strenge poortwachter moeten functioneren. Dergelijke plannen moeten terug naar de initiatiefnemer voor aanvulling en/of verduidelijking;

[6] https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR656760/1#d2314412e67

3. het secretariaat van de AOK dient een bijdrage te leveren aan de doelen van de Omgevingswet in relatie tot dienstverlening (serviceformules), werkprocessen en termijnen;
4. de huidige bezetting bestaat uit één zeer ervaren en inhoudsdeskundige medewerker (tevens 1 FTE). Zowel inhoud als administratie worden nu door één persoon gedaan. Deze medewerker gaat medio april 2023 met pensioen. Nieuwe medewerkers zullen zich een en ander eigen moeten maken. Dat gaat hoe dan ook meer tijd kosten dan nu. Daarnaast is het onwenselijk om alle taken van het secretariaat nog langer bij één persoon te beleggen. Bij ziekte of vakantie ligt dan immers de hele advisering stil;
5. de geschetste werkwijze van de AOK en de hierboven al genoemde gevraagde bijdragen van het secretariaat vragen om een veel intensievere inhoudelijke en administratieve begeleiding om een en ander efficiënt en effectief te laten verlopen. Denk aan: agendabeheer, voorbereiding vergaderingen, inclusief voorbereiden en eerste beoordeling van adviesvragen en bijbehorende stukken, verslaglegging vergadering, terugkoppeling uitkomsten. En dan niet alleen voor de vergaderingen van de AOK zelf, maar ook de vergaderingen van de mandaat-leden voor beoordeling van plannen en deelname aan omgevingsoverleg (omgevingstafels, andere overleggen). Voor de duidelijkheid: het gaat hier alleen om plannen die door de AOK dienen te worden behandeld. Dit heeft geen betrekking op het ambtelijke mandaat.

Nog niet geheel duidelijk is welke omvang in FTE het secretariaat moet krijgen om het takenpakket effectief en efficiënt uit te kunnen voeren. Daarnaast moet de dagelijkse praktijk uitwijzen hoe de werkverdeling moet worden rond het omgevingsoverleg (hoe wordt een omgevingstafel georganiseerd? Denk aan: technisch voorzitter, verslaglegging, terugkoppeling).
Om die reden zal in het eerste jaar na invoering worden gewerkt vanuit een tijdelijke bezetting. Na evaluatie van het eerste jaar volgt voor de kaderbrief/begroting van het daaropvolgende jaar een voorstel voor de structurele omvang (FTE en werkbudget) van het secretariaat van de AOK.

Duurzaamheid
Geen gevolgen duurzaamheid

Inclusie
Geen gevolgen inclusie

Juridisch
Zie hierboven.

Kanttekeningen
Niet van toepassing

Alternatieven
Zoals aangegeven, dient de gemeente een nieuwe adviescommissie in te stellen. Alleen het uitbrengen van advies met betrekking tot rijksmonumenten (uitgezonderd archeologische rijksmonumenten) is een wettelijk verplicht. Het alternatief is, dat de advies taak van de AOK zich beperkt tot alleen deze wettelijke taak. Dat zou is echter een zeer grote beleidswijzing zijn. De invoering van de Ow zelf betekent al een zeer grote omslag. Daarvan zijn nog niet alle gevolgen volkomen. Daarom wordt geadviseerd om een eventuele herziening van het gemeentelijk welstandbeleid -zowel inhoudelijk als waarover door een commissie wordt geadviseerd- pas verder te bediscussiëren en door te voeren na invoering van de Ow.

Planning

De verordening treedt in werking naar invoering van de Ow. Het nieuwe handboek de dag na bekendmaking.

Bijlagen

1. Verordening Adviescommissie Omgevingskwaliteit Sittard-Geleen
2. Handboek Sneltoetscriteria Kleine bouwinitiatieven

A. Beleidsregel ambtelijke welstandstoets

Voorstel aan **Gemeenteraad**	
Steller : Telefoon : E-mail : Cluster: Omgeving Portefeuillehouder: A.L.W.G. Houtakkers	Reg. nummer : 2871472 Reg. datum : p.m. Reg.nummer(s) bijlagen : 3